

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Raport privind activitatea desfășurată în vederea constituirii unei baze de date cu absolvenții din diaspora

Autori: Ștefan-Marius Deaconu, Valentin Maier, Irina Zamfirache, Raisa-Gabriela Zamfirescu

1. ASPECTE INTRODUCATIVE	2
2. CONSTITUIREA BAZEI DE DATE	2
3. CERCETAREA DOCUMENTELOR COLECTATE	3
4. PREZENTAREA STATISTICĂ A BAZEI DE DATE	5
5. PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL	9

1. Aspecte introductive

În cadrul proiectului „*Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc*” (POCU-INTL), desfășurat de **Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI)**, în parteneriat cu Ministerul Educației (MEd), s-a desfășurat sub-activitatea *A.4.5 Realizarea unei cercetări sociologice privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (National Employability Survey)*.

Unul dintre principalele obiective a fost acela de a realiza o bază de date cu absolvenți ai unor instituții de învățământ superior din România care locuiesc în afara României (diaspora). În urma activităților de cercetare și prelucrare a datelor a reușit un număr de **12.950** foști studenți și/sau absolvenți de învățământ superior din România, în special în perioada 1980 - 1990, din mai multe surse (Arhiva Ministerului Educației, Arhivele Diplomatice ale României sau cu sprijinul unor instituții de învățământ superior).

- 4.074 - Arhiva Ministerului Educației;
- 494 - Arhivele Diplomatice ale României;
- 8.382 - cu sprijinul unor instituții de învățământ superior;

2. Constituirea bazei de date

În primul rând au trebuit să fie identificate sursele necesare realizării bazei de date. În acest scop s-au trimis pe cale instituțională oficială cereri către instituțiile de învățământ superior pentru a ne susține demersul cu date statistice relevante. Instituțiile care au acordat sprijin UEFISCDI în acest sens sunt Universitatea de Medicină „Grigore T. Popa” din Iași, Universitatea Tehnică de Construcții și Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport, ambele din București.

O altă cale de a obține datele statistice a fost colectarea lor la sediul altor instituții prin deplasarea experților angajați în proiect. Astfel, după declanșarea procedurilor de primire a accesului în acest instituții au fost accesate surse variate de la instituții precum: Arhivele Naționale ale României, Arhiva și Biblioteca Institutului Național de Statistică, Arhiva Ministerului Educației Naționale, Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

La Arhivele Naționale ale României au fost identificate mai multe mai întâi fonduri de arhivă utile pentru proiect din toate centrele universitare din țară. Mai departe au fost prioritizate în documentare și cercetare câteva fonduri de arhivă, precum fondul CC al PCR - Secția Propagandă și agitație și Secția Cancelarie, dar și Institutul Român pentru Relații Culturale cu Străinătatea, toate de la Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale. La Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale a fost identificat și utilizat Comitetul de Partid al Centrului Universitar București. În aceste fonduri de arhivă au trebuit să fie identificate dosarele de arhivă potențial utile pentru activitatea noastră și de abia apoi informațiile în sine din cadrul lor (unele dosare numărând sute de file și descrieri-rezumat nu întotdeauna concludente, care au necesitat cererea la sala de studii și a unor dosare care s-au dovedit a nu conține informații suficient de importante pentru proiect).

De la Institutul Național de Statistică au fost utilizate culegeri de date statistice de exemplu, Învățământul superior la începutul anului universitar 1980/1981 și Învățământul superior la sfârșitul anului universitar 1980/1981, iar la Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București au fost consultate periodice precum „Anuarul statistic al României”, „Anuarul de comerț exterior al României”, „Tribuna României” și „Lumea” pentru diferiți ani disponibili și diferite alte lucrări (bibliografie secundară) pentru diferitele materiale scrise pregătite pe întreaga perioadă de proiect în funcție de necesități.

La Arhiva Ministerului Educației Naționale au fost consultate dosare pentru diferite țări corespunzătoare anului 1981, din cadrul Direcției Relații Externe. În această arhivă au fost găsite mai multe liste cu studenți și absolvenți, dar și o tipologie bogată de documente care ne-a servit în acumularea unui set de informații capabile să ne explice modul în care învățământul superior românesc a reușit să atragă studenți internaționali. Au fost identificate nenumărate documente, dar din cauza volumului foarte mare de muncă, au rămas multe dosare de arhivă care trebuie cercetate pe viitor.

Și la Arhiva Ministerului Afacerilor Externe au fost identificate mai multe dosare pentru diferite țări cu folos pentru proiect, din inventare pentru perioada 1980-1989. Au fost cercetate efectiv dosare din perioada 1980-1984, importante prin specificul lor și care împreună cu celelalte surse contribuie la realizarea efectivă a bazei de date (liste cu studenți, absolvenți, cazuri speciale, intervenții instituționale).

3. Cercetarea documentelor colectate

Ambele arhive ministeriale amintite ne-au adus informații importante și esențiale pentru activitatea din proiect. Aflăm cum au fost înregistrate statisticile de studenți

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

și absolvenți pe care le-am reconstituit, dar și informații deosebit de interesante care explică, dincolo de statistici, cazurile individuale complexe ale celor veniți la studii în România și implicit cum în unele cazuri soluțiile propuse pentru rezolvarea unor probleme ivite au fost rezolvate în ciuda reglementărilor în vigoare. Desigur, aici sunt diferite paliere interesante la care s-a acționat: ca și câmpuri de acțiune, ele pot fi legate de extinderea perioadei de admitere, de concesiile în plata taxelor de școlarizare, de mărirea numărului de burse sau locuri pe cont propriu valutar sau nevalutar, iar ca factori de acțiune, și prin aceștia înțelegem planul diplomatic, al educației și cultural (Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Educației și omoloagele lor din străinătate, inclusiv Oficiul de Relații Externe și studenți străini, din cadrul ultimului minister amintit, ambasade românești în străinătate și ambasade ale diferitelor țări în România, instituții de învățământ superior, Asociația „România” și alte asociații), dar și politic (reprezentanți PCR și omoloagele din alte țări, de unde avem și Secția Relații Externe din cadrul PCR implicată în procesul de atragere a studenților străini, dar și alte părți componente). A fost importantă înțelegerea sferei de acțiune pe care fiecare instituție o avea în cadrul general al internaționalizării învățământului superior autohton (evident, inițial a fost necesară identificarea acestor instituții, doar unele erau știute/presupuse de la începutul cercetării). Bineînțeles că este nevoie de o continuare a cercetării pentru a înțelege mai bine modul de acțiune a fiecărei instituții și modul de interacționare între ele, chiar dacă în parte mecanismul a fost evidențiat.

Identificarea acestor surse este o realizare în sine, pentru că înainte de începerea activității, doar o parte erau confirmate ca fiind utile, altele erau presupuse a fi utile, în timp ce în cazul altor, trebuie subliniat că ele au fost identificate și folosite pentru prima oară (surse inedite, nu doar inedite în folosirea pentru subiectul activității din proiect). Multe documente sau informații identificate nu s-au regăsit în materialele scrise de-a lungul proiectului, fiind selectate doar cele mai importante, cu titlu de exemplu pentru un aspect sau altul pe care am dorit să-l prezentăm.

Pentru realizarea bazei de date au fost identificate în primul rând listele cu studenți și absolvenți, și trecute cu acuritate în baza de date, după ce în prealabil a fost stabilit și testat în lucru un set de date care poate fi colectat, din nou, mai întâi după consultarea unui set de surse ca eșantion edificator pentru ce se poate colecta (adesea am avut date incomplete și a trebuit să ne rezumăm la un mod de lucru cât mai eficient în condițiile date).

Pe baza acestor surse, pe lângă baza de date realizată, au fost obținute și alte materiale de sprijin, deosebit de utile în înțelegerea datelor statistice, inclusiv a unor deficiențe ale acestora (de exemplu, diferite variante de nume sau prenume

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

pentru același student/absolvent, modificări în alte categorii de date - specializare sau instituție urmată): vizitele de lucru ale lui Nicolae Ceaușescu în diferite țări, multe dintre acestea încheiate cu acorduri de colaborare care aveau specificate și mize pentru învățământul superior, reperate legislative privind școlarizarea studenților străini în perioada 1990-2020 (pe baza repertoriului legislativ disponibil online al Camerei Deputaților, dar și întrebuițând alte surse online pentru a completa sursa menționată), colectarea de date statistice cu caracter general (număr total de absolvenți sau pe tipuri de învățământ superior, instituții și specializări), realizarea de prelucrări primare ale datelor, precum și grafice, inclusiv a unor date cu caracter specific (taxele de școlarizare pe diferite tipuri de învățământ și evoluția lor, defalcarea locurilor disponibile pentru cetățenii străini după următoarele tipuri: burse, locuri pe cont propriu valutar, locuri pe cont propriu nevalutar), circuitul elaborării planului de școlarizare pentru studenții români și străini (cu identificarea principalelor instituții sau factori de decizie în procesul de atragere a studenților internaționali în învățământul superior românesc), au fost încercate diferite piste de cercetare, de exemplu pentru a înțelege modul de stabilirea a numărului de burse și locuri în învățământul autohton pentru cetățenii străini (inclusiv coroborarea datelor statistice din învățământul superior cu balanța comercială a României cu diferite state, verificarea unor situații privind studenții și absolvenții pe centre universitare sau pe tipuri de învățământ tocmai pentru a înțelege cum a funcționat efectiv internaționalizarea învățământului superior românesc), realizarea unui material scris sub forma policy brief-ului (*Internaționalizarea învățământului superior românesc în perioada anilor 1980*, în curs de apariție la Editura UEFISCDI); de asemenea, a fost identificată o tipologie bogată de documente folosite în tot acest proces de atragere a cetățenilor străini în învățământul superior românesc (memorii, referate, note de convorbire, acte de studiu, adeverințe, recomandări, telegrame, telex-uri, acorduri de colaborare și altele).

În urma consultării acestor surse și tipuri de documente au rezultat nu doar baza de date și materiale scrise amintite, ci și fotografiile în sine ale documentelor (surse primare care pot fi utilizate în diferite noi cercetări, pentru nevoile activității noastre fiind folosite doar părți din ele).

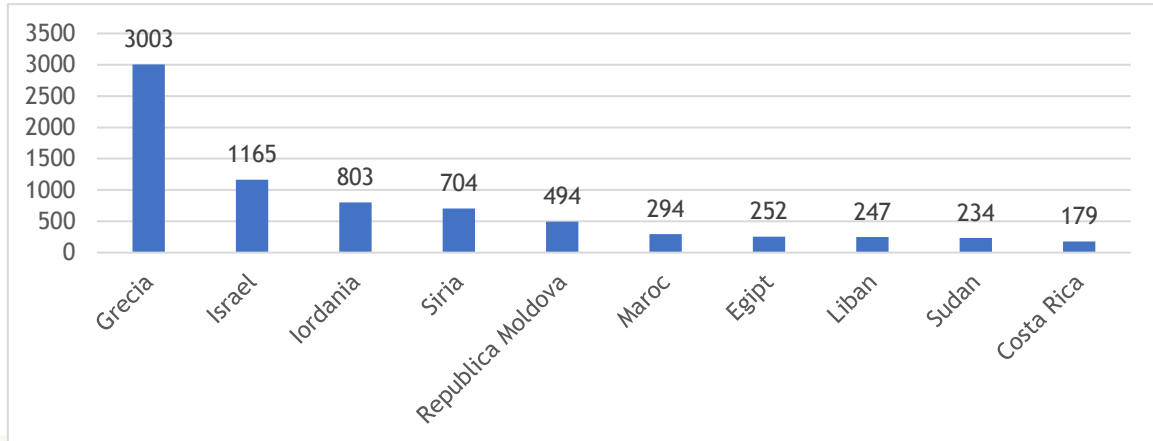
4. Prezentarea statistică a bazei de date

Datele prezentate de mai jos este pentru **9.359** candidați (pornind de la documentele de înscriere în învățământul superior) sau absolvenți în **33** de instituții de învățământ superior pentru perioada 1973-1990, provenind din **111** state, fiind

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

vorba despre studenții/absolvenții despre care au putut fi identificate cele mai multe seturi de date.

Figură 1. Top 10 state de proveniență ale candidaților sau absolvenților internaționali identificați.

Stat de proveniență	Număr
Grecia	3003
Israel	1165
Iordania	803
Siria	704
Republica Moldova	494
Maroc	294
Egipt	252
Liban	247
Sudan	234
Costa Rica	179
Iran	155
Algeria	145
Irak	135
Columbia	123
Pakistan	110
Cipru	103
Ucraina	95
Kuweit	72
Yemen	55
Congo	48
India	48

Stat de proveniență	Număr
Tunisia	47
Cehoslovacia	43
Malaysia	42
Palestina	40
Albania	38
Etiopia	31
Germania	29
Nigeria	29
Kenya	28
Ecuador	27
Afganistan	26
Republica Dominicană	26
Emiratele Arabe Unite	23
Austria	20
Argentina	19
Gabon	19
Vietnam	19
Statele Unite ale Americii	18
Uniunea Sovietică	17
Ghana	16

Stat de proveniență	Număr
Iugoslavia	16
Macedonia	15
Bulgaria	12
Republica Centrafricană	12
Republica Federală Germania	12
Turcia	12
Guineea	11
Africa de Sud	10
Tanzania	10
Uzbekistan	10
Somalia	9
Australia	8
Burundi	8
Mali	8
Qatar	8
Arabia Saudită	7
Botswana	7
Canada	7
Libia	7
Madagascar	7

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Stat de proveniență	Număr
Republica Democrată Congo	7
Suedia	7
Cuba	6
Republica Democrată Germană	6
Spania	6
Chile	5
Italia	5
Lesotho	5
Bangladesh	4
Burkina Faso	4
Coreea de Nord	4
Djibouti	4
Guineea Bissau	4
Oman	4
Serbia	4
Zambia	4
Zimbabwe	4
Mauritius	3
Panama	3
România	3
Senegal	3
Venezuela	3
#N/A	3
Angola	2
Bahrain	2
Benin	2
Cambodia	2
Franța	2
Indonezia	2
Jamaica	2
Japonia	2
Liberia	2
Mauritania	2
Polonia	2
Rusia	2

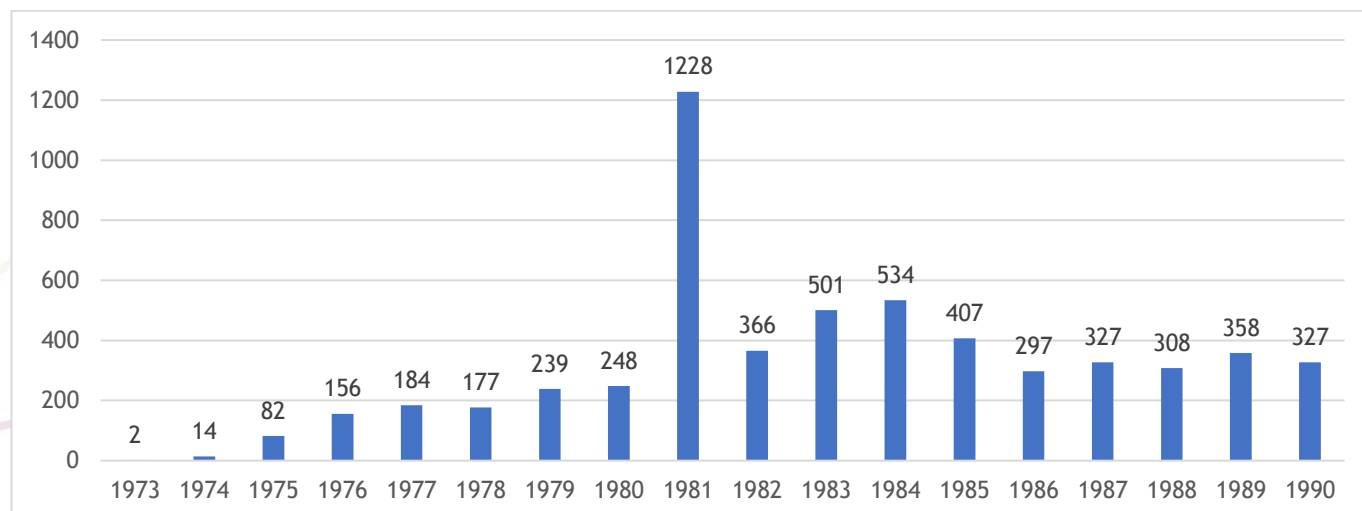
Stat de proveniență	Număr
Sierra Leone	2
Sri Lanka	2
Anglia	1
Armenia	1
Danemarca	1
Elveția	1
Federația Rusă	1
Insulele Comore	1
Marea Britanie	1
Mexic	1
Mongolia	1
Peru	1
Portugalia	1
Tadjikistan	1
Turkmenistan	1

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Distribuția în funcție de gen: **80,9%** - masculin, **19,1%** - feminin.

Documentarea în vederea identificării absolvenților a decurs dificil în dosarele din arhiva Ministerului Educației pentru că dosarele candidaților nu conțin, de cele mai multe ori, date exacte despre școlaritate sau parcursul acestora după admitere. De asemenea, anumite înregistrări au fost eliminate după ce s-a stabilit că aceștia au fost exmatriculați sau au decedat.

Figură 2. Distribuția candidaților/absolvenților în funcție de anul de înscriere pentru perioada 1973-1990.

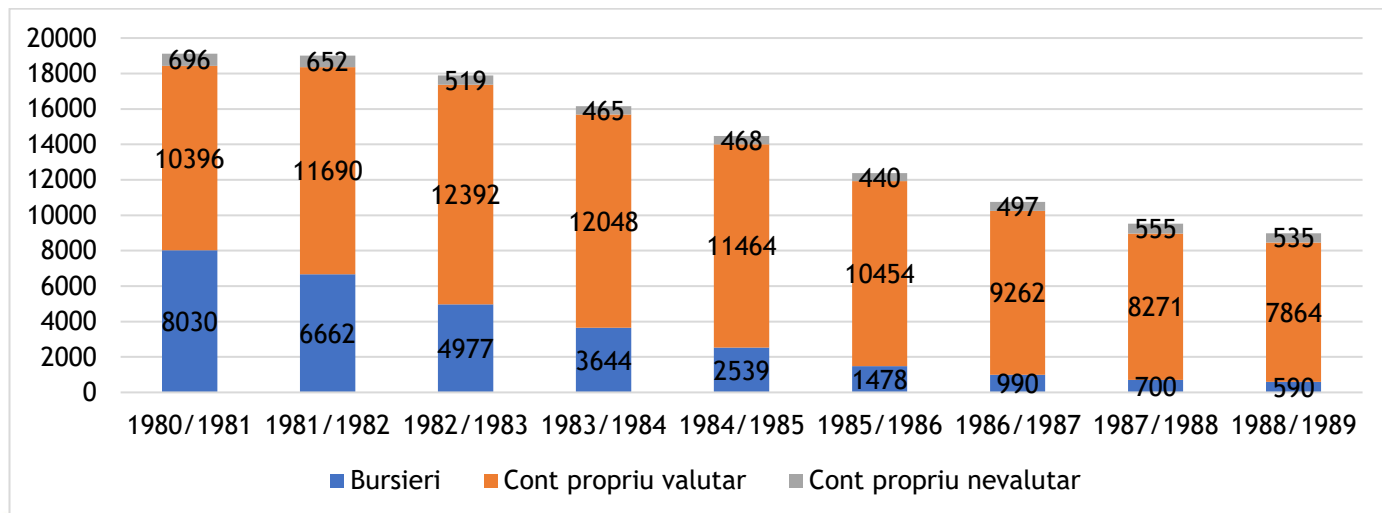

Procesul de identificare a candidaților/absolvenților a vizat colectarea următoarelor **categorii de date**: Nume și prenume; Statul de proveniență; Anul nașterii; Genul; Statut; Specializarea; Facultatea; Instituția de învățământ superior; Luna-Anul depunerii dosarului/admiterii. După caz, pentru documentele din Arhivele Ministerului Educației pot fi extrase și alte date cu caracter personal sau referitoare la școlaritatea anterioară în țara de proveniență, respectiv scrisoarea de intenție.

De asemenea, a fost reconstituit cantitativ fluxul de absolvenți străini ai învățământului superior din România în funcție de profilul studiat, universitatea absolvită, statul de origine etc. pentru perioada 1980-1989 (un exemplu mai jos). Au fost colectate date în funcție de finanțarea studiilor universitare, țările de origine, forma de învățământ, taxele de școlarizare, centrele și instituțiile de învățământ superior etc.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Figură 3. Distribuția anuală a numărului de studenți internaționali admiși la studiile universitare în perioada 1980 - 1989 după sursa de finanțare.

În cadrul procesului de documentare au fost identificate și informații cu privire la:

- Corespondența administrativă necesară în vederea demarării procesului de admitere în instituțiile de învățământ superior din România.
- Corespondențe cu caracter diplomatic pe subiecte care vizează învățământul superior.
- Acorduri de parteneriat și schimburi între reprezentanți ai mediului universitar din statele implicate.

5. Prelucrarea datelor cu caracter personal

Datele au fost solicitate în temeiul art. 28 alin. (2) din Legea nr. 16/1996 *privind Arhivele Naționale*, fiind vorba de documente tehnice sau prelucrări ale acestora. Astfel, chiar dacă acestea sunt parte ale Fondului Arhivistic Național al României, în conformitate cu art. 13 alin. (1) lit. c), acestea sunt păstrate de către persoanele juridice creatoare timp de 50 de ani de la crearea lor.

Prelucrarea datelor s-a realizat cu personal de specialitate. De asemenea, prelucrarea a fost realizată în scopuri de cercetare științifică, fiind respectat Regulamentul nr. 679/2016 *privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date*.